

HET HUMANISTISCH VERBOND EN DE GEESTELIJKE VERZORGING IN HET LEGER

een stukje geschiedenis

Toen het Humanistisch Thuisfront werd opgericht, was daarbij het Verbond slechts betrokken in persoonlijke vorm. Leden van het H.V. zaten ook in het stichtingsbestuur van het Thuisfront.

Er is toen de afspraak gemaakt, dat t.a.v. de militaire tehuizen en het vormingscentrum dit een zaak van het Thuisfront zou zijn.

Over geestelijke verzorging door humanistische raadsliden zijn reeds gesprekken gevoerd met de toenmalige minister ir. Staf. Deze heeft steeds op „voortreffelijke” wijze de boot weten af te houden, o.m. door verhoging van de subsidies voor het Thuisfront, en in dat stadium kon men daar niet eens zo bijzonder ontevreden over zijn. Dat wil niet zeggen, dat die geestelijke verzorging als wens en eis daarmee van de kaart was, want die bleef bestaan.

Toen minister Visser optrad, kwam de zaak anders te liggen. Op aandrang vanuit de Tweede Kamer om ook de humanistische raadsmen toegang tot de strijdkrachten te verlenen, kwam de minister met zijn bekende argument, dat hij niet in de noodzaak geloofde. Hij had immers zelf een onderzoek ingesteld door aan 4 (!) militairen te vragen of ze er behoefte aan hadden, maar dat bleek niet het geval te zijn. De humanisten werden toen uitgedaagd om aan te tonen, dat die behoefte er wel was en die toegeworpen handschoen is opgenomen.

Men zal zich herinneren, dat in september 1961 op beperkte schaal een enquête onder voormalige en toekomstige dienstplichtigen is gehouden, benevens onder hen die op dat ogenblik in dienst waren. Het resultaat was nogal opzienbarend, want ruim 6000 antwoorden gaven te kennen, dat er een behoefte bestond aan raadsliden van humanistische huize. Van die 6000 waren er maar liefst 2000 van militairen, die op dat ogenblik onder de wapenen waren.

Tot zijn eer moet gezegd worden, dat minister Visser toen heeft verklaard overtuigd te zijn en er is een nota gevolgd, die het mogelijk maakte humanistische geestelijke raadsliden tot de strijdkrachten toe te laten, vooralsnog als proef en op beperkte schaal. De Kamers verklaarden zich hiermede in meerderheid accoord, zij het, dat er een commissie-Stokman kwam die over de zgn. modaliteiten zou gaan praten. Bij deze besprekingen, waarbij dus over de vorm en de verhouding tot de godsdienstige verzorging gepraat werd, kwam naar voren, dat het voor de regering onaanvaardbaar is, dat verzorging vanuit een stichting zou plaats vinden. Men stond erop, dat het Humanistisch Verbond de verantwoordelijkheid zou dragen, precies zo als bij alle andere vormen van geestelijke verzorging, waarbij de overheid betrokken is, b.v. in de Inrichtingen van Justitie.

Tijdens de bespreking van het jaarverslag 1963 op de Topkaderconferentie op 25/26 april werd o.m. de vraag gesteld, waarom de geestelijke verzorging bij de strijdkrachten een zaak is van het Verbond en niet van het Thuisfront. Daarop heeft voorzitter Van Praag uitvoerig geantwoord en we menen er goed aan te doen, dit antwoord hierbij af te drukken. Er zal nog wel eens meer naar gevraagd worden.

HET HOOFDBESTUUR BESPRAK . . .

in de vergadering van 27 juni bij de ingekomen stukken de stand van het ledental. Ook in juni zette zich de groei voort, hetgeen voor de zomermaanden een bijzonderheid is. Voor kennisgeving werden aangenomen de jaarverslagen over 1963 van het Humanistisch Centrum „Mens en Wereld” het overkoepelingsorgaan van de verschillende humanistische organisaties en dat van het Humanistisch Thuisfront. Bij de bespreking van de geestelijke verzorging in de strijdkrachten en de taak en verantwoordelijkheid van het Verbond kwam dit verslag evenwel opnieuw ter sprake.

Een groot deel van de bijeenkomst werd besteed aan de discussie over de nieuwe taak bij de geestelijke verzorging. Aan de hand van een nota van de voorzitter, welke een overzicht gaf van de ontwikkeling en het gevolgde beleid werd door verschillende H.B.-leden vooral ingegaan op de toekomstige verhouding tussen Verbond en Thuisfront.

Benoemingen van enkele geestelijke raadsliden en herbenoemingen van vormingsleiders voor het humanistisch vormingsonderwijs werden goedgekeurd. Het Hoofdbestuur besprak verder een voorstel van de beide Amerikaanse organisaties t.a.v. de congresagenda voor het internationale congres dat in 1966 in Parijs zal plaatsvinden.

Met de wensen voor een prettige vacantie werd deze korte bijeenkomst gesloten. Op 26 september komt het H.B. weer bijeen . . .

vervolg:

HET HUMANISTISCH VERBOND EN DE GEESTELIJKE VERZORGING IN HET LEGER

verantwoordelijkheid van het verbond

Tegen deze argumentatie was geen steek in te brengen, we konden ons er niet aan onttrekken en ook het Thuisfront ging er mee accoord. Door de vorming van een directorium, waarin van de kant van het H.V. en het Thuisfront vertegenwoordigers zijn aangewezen, bleef de band met het Thuisfront nog bestaan.

Dit betekent niet dat de minister de inhoud van de geestelijke verzorging zou bepalen. Reeds vanaf het begin is van humanistische zijde betoogd dat dit een zaak was van het genootschap dat de geestelijke verzorging geeft. Ook de vrees die van kerkelijke zijde af en toe is uitgesproken, dat de humanistische verzorging een anti-kerkelijke en anti-godsdienstige propaganda zou betekenen, is dwaasheid. Men zou, met de ervaringen op ander gebied, beter kunnen weten.

de raadslieden

De geestelijke verzorgers bij de strijdkrachten zijn gemilitariseerde *burgers*. Ze dragen wel een uniform, maar zijn alleen uiterlijk militair, want ze leggen *geen* officiers-eed of belofte af.

Ze staan niet onder het militaire recht, maar onder *ons* gezag.

Dat dragen van het uniform is bovendien een zaak die samenhangt met het internationale recht en tevens vergemakkelijkt het de bewegingsmogelijkheden binnen de strijdkrachten en voorkomt het een soort afzondering t.a.v. de veldprediker en de aalmoezenier.

Natuurlijk dienen ze zich te houden aan de regels, net als de raadslieden in de gevangenissen.

De raadsman spreekt zich niet vóór of tégen het leger uit. Dat ligt al besloten in de opvatting van de humanistische geestelijke verzorging, waarbij de cliënt zelfstandig een beslissing dient te nemen. („Geestelijke verzorging is de systematische ambtshalve bemoeienis met de mens in zijn geestelijke moeilijkheden en bij de ontplooiing van zijn mens zijn, teneinde de krachten te activeren die hem in staat stellen zelfstandig een levensvisie te hanteren, waardoor hij met zijn totale zijn betrokken raakt op het totaal van zijn bestaansverhoudingen”, Geestelijke Verzorging op humanistische grondslag, pag. 7, 1953.)

Deze houding van de raadsman betekent niet dat hij de standpunten niet zou moeten kennen, want de cliënt kan er mee aankomen. Daarom is het voor ons ook onbegrijpelijk, waarom de hoofdveldprediker Ds. Bos zo te keer ging tegen Ds. Dieckerhof, want deze laatste staat op het standpunt dat de veldprediker *alle* standpunten dient te kennen, dus ook van degenen die de atoombom afwijzen. Het zou echter heel wat anders zijn, als de raadsman of de veldprediker in het leger propaganda tegen de atoombom zou voeren. Dat kan net zo min als propaganda tegen het gevangeniswezen binnen de muren van de gevangenissen.

Het is overigens niet onze taak om het onderwerp te vermijden, elke militair moet hierin zijn eigen verantwoordelijkheid dragen.

anti-militairistische raadslieden ?

Kan dit? In principe wel, al ligt het niet voor de hand juist anti-militaristen te benoemen. Maar de beoordeling ligt bij ons en ook zij zouden geen propaganda mogen maken. Nu mag wel worden aangenomen, dat anti-militaristen bepaald niet staan te dringen om een dergelijke functie te vervullen. Maar hier ligt het accent niet, want men is in de eerste plaats raadsman. Wie meent dat de thans voorgedragen raadslieden houwdegens zouden zijn, vergist zich.

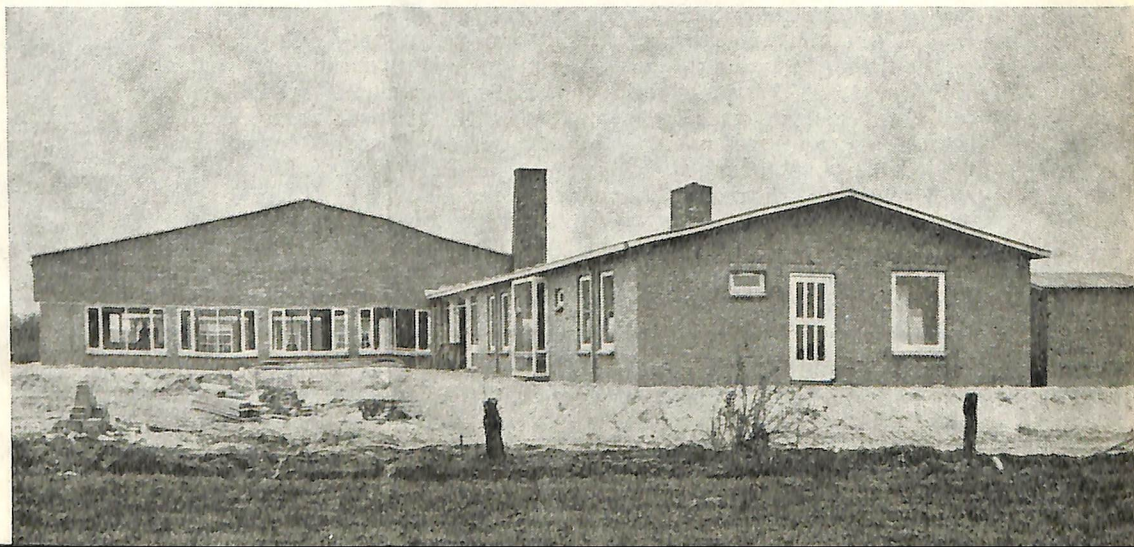
dit moet slagen

Het komt er thans practisch op neer, dat hoofdraadsman Lips met zijn vier raadslieden aan het werk kan gaan. Maar ze kunnen alleen wat doen, als de militairen, voorzover minderjarig, van hun ouders een schriftelijke toestemming hebben. En het is duidelijk, dat het daarom een zaak van prestige geworden is, om in de komende proefperiode duidelijk aan te tonen dat de behoefte aan geestelijke verzorging van humanistische zijde bestaat. Ook de gemeenschappen hebben hierin een taak, n.l. door er voor te zorgen, dat er een zo groot mogelijke bekendheid aan wordt gegeven en mee te helpen aan een zo ruim mogelijke informatie.

Tot slot merkte voorzitter Van Praag nog op zich niet te verhehlen, dat voor sommigen in het Verbond dit een ontwikkeling is, waarmee men enige moeite zal hebben. Laat men daarbij echter wel bedenken, dat we hier, precies als in elke andere situatie, de buitenkerkelijke, die onze steun nodig heeft, niet in de kou mogen laten staan. Dat heeft niets te maken met ieders opvattingen over de betekenis van het leger. Maar ook hier ligt een taak, die niet onuitgevoerd kan blijven en waar we, als humanistische beweging al jarenlang naar hebben gestreefd.

NIEUW H.M.T. DE HUNEBOURG

Onder grote belangstelling werd op 11 juli in Havelte (Dr.) het vierde militaire tehuis van het Humanistisch Thuisfront geopend. Het Verbond was vertegenwoordigd door het H.B.-lid drs. J. H. P. Colpa.

ONS LEDENTAL

Kon in een vorig nummer bekend worden gemaakt, dat eind mei het 13.000ste lid werd ingeschreven, met vreugde kan worden vastgesteld dat de stijging nog steeds doorgaat. Uit vele gemeenschappen komen berichten van aanmelding, vooral daar waar men er met enkele mensen op uittrekt, om informatie over het Verbond te geven. Dat dit bij alle schriftelijke voorlichting dringend nodig is blijkt wel uit de opmerking, die één van onze medewerkers onlangs te horen kreeg en waaruit bleek, dat vele mensen er bepaald prijs op stellen „gevraagd” te worden.

We hebben niet het minste idee hoe zich het ledental verder zal ontwikkelen. Opvallend is wel, dat gedurende de maand juni er meer bijkwamen, dan ooit in enig voorafgaand jaar het geval is geweest. Het is nog te vroeg om conclusies te trekken, maar als zich deze tendens ook gedurende de overige zomermaanden blijft voordoen, hebben we de beste verwachtingen. Maar het zal mede beïnvloed worden door de belangstelling die elk lid in eigen omgeving voor het Verbond weet te wekken. En aan dit soort „public relations” kan nog heel wat worden verbeterd.

ZE WACHTEN ER OP

In een zakelijk gesprek, dat ik onlangs had, kwamen we te spreken over het Humanisme. Ik vroeg mijn relatie of hij humanist was. „Ja”, zo luidde het antwoord, „maar ik ben geen lid”. „Waarom niet”, kon ik niet nalaten te vragen. Ik kreeg toen het volgende wonderlijke antwoord: „Ach, het is eigenlijk wat kinderachtig om te zeggen, maar ze hebben me nog nooit gevraagd. Ik heb de Beginselverklaring gelezen, ik heb er over gediscussieerd met vrienden en kennissen, die lid zijn van het Verbond, maar er is er nu nooit een geweest, die gezegd heeft: jij moet ook lid worden of zoiets als: voel jij niets voor het Verbond”.

Dit werkelijk ware verhaal toont nog weer eens overduidelijk aan dat er mensen rondlopen, die wachten tot er iemand komt die hun het laatste zetje geeft voor ze lid worden van het Verbond. Ik wil niet de leus aanheffen van „ieder lid wint een nieuw lid”, maar toch...

Zijn er onder uw kennissen en vrienden soms nog mensen, die dat laatste zetje tot hun lidmaatschap nodig hebben, geef ze het dan, want ze wachten er op.

M.V.

steunfonds

De eerste helft van 1964 zit er op. Voor het Steunfonds een goed half jaar. Aan gewone giften kwam binnen f 68.837,75. Dat was in de overeenkomstige periode van 1963 f 43.956,75.

Bovendien ontving het Steunfonds een gift met bijzondere bestemming van f 25.000,— en de toezegging voor een dit jaar uit te keren legaat van f 20.000,—.

Tezamen een bedrag van f 113.837,75.

Toch moet het Steunfonds in de tweede helft van 1964 nog f 50.000,— bij elkaar zien te brengen. Het bestuur blijft optimistisch.

In de maanden juli en augustus worden nieuwe acties, gericht op belangstellenden *buiten* het Verbond, voorbereid. Bovendien rekent het Fonds op een vrijwillige bijdrage van enkele duizenden Verbondsleden, die er in het eerste half jaar nog niet toe kwamen een passend bedrag over te maken.

Wat vijf jaar geleden niet mogelijk was ligt nu binnen ons bereik. U kent het gironummer.

**STICHTING STEUNFONDS
PRAKTISCH HUMANISME
AMERSFOORT**

GIRO 6168

JONGE MENSEN

in en om het Humanistisch Verbond en andere humanistische organisaties, houdt de datum van zaterdag 17 oktober a.s. vrij. Er wordt die dag op u gerekend.

HUISVESTING VAN BEJAARDEN

Uit het jaarverslag van de Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden over 1963 blijkt, dat het aantal contribuanten regelmatig stijgt. Op 31 december 1960 bedroeg dit 1292, aan het eind van 1963 was het 2350. Het aantal aangesloten stichtingen is thans 9, terwijl in 2 plaatsen de oprichting verwacht wordt. De stichtingen, die zich bij de HSHB hebben aangesloten zijn resp. in Amersfoort, Amsterdam, Den Haag, Haarlem, Middelburg, Rheden, Schiedam en Zeist.

In Amsterdam bestaat het plan naast het bestaande A. H. Gerhardhuis een tweede huis te stichten. In Den Haag hoopt men dit jaar met de bouw van het Coornherthuis te beginnen, terwijl in de overige plaatsen plannen zijn ingediend en door de betreffende autoriteiten worden beoordeeld.

Wie zich als contribuant wil melden (minimum f 10,— per jaar) kan dit doen aan het adres van de H.S.H.B., p/a A. H. Gerhardhuis, Slotermeerslaan 1 te Amsterdam-W.

RADIO-UITZENDINGEN

Behalve de uitzendingen op de zondagmorgen met medewerking van de VARA, verzorgt het Verbond gedurende het winterseizoen ook toespraken via de AVRO-zender. Ook dit najaar wordt hiermee doorgegaan, want de AVRO heeft zich bereid verklaard wederom gastvrijheid te verlenen voor een maandelijks praatje. Nader bijzonderheden kan men t.z.t. in onze publicaties en in de programma-bladen vinden.

dubbel nummer

Dit nummer, dat iets later verschijnt dan gewoonlijk, is tevens voor de maand augustus bestemd. In september verschijnt het weer rond de 12e.

vriendelijk verzoek

Aangezien het nog al eens gebeurt, dat verzoeken voor adreswijziging bij de redacteur binnenkomen, wijzen wij er op, dat deze alleen verantwoordelijk is voor de inhoud van dit blad. Voor de verzending zorgt de administratie, p/a Oudegracht 152 te Utrecht.

Hoewel het toch wel op de goede plaats terecht komt, bespaart men tijd en ons moeite, als verzoeken betreffende de verzending rechtstreeks aan de administratie gezonden worden.

DIT MOET SLAGEN

zegt de heer J. P. van Praag elders in dit nummer t.a.v. de humanistische geestelijke verzorging in de Nederlandse strijdkrachten. Over hoe de praktijk zal zijn voor hen, die gebruik wensen te maken van deze geestelijke verzorging, ontleen wij enkele gegevens aan *Ego*.

wie kan er deelnemen?

Het antwoord op deze vraag is eenvoudig: *iedereen die dat wenst!* Er is door de minister geen enkele voorwaarde gesteld. Er is ook geen sprake van, zoals hier en daar beweerd is, dat men lid van het Humanistisch Verbond moet zijn of humanist moet zijn om aan deze verzorging te kunnen deelnemen.

de verklaring

Geen voorwaarden dus, maar wel moeten zij, die aan de humanistische geestelijke verzorging wensen deel te nemen een verklaring tekenen, die deze wens tot uitdrukking brengt. **Meerderjarigen kunnen deze verklaring zelf tekenen, minderjarigen moeten haar door ouders of voogd laten tekenen.**

Met nadruk wordt aan de militairen en a.s. militairen die humanistische geestelijke verzorging wensen, en aan hun ouders of voogden, verzocht zich door het feit van deze verklaring niet te laten weerhouden. Velen, vooral minderjarigen, zal een wrevelig gevoel bekruipt, dat dit nodig is. Er staat tegenover dat door de inlevering van deze verklaring alle belemmeringen om te komen tot humanistische geestelijke verzorging ook radicaal uit de weg zijn geruimd.

De in te vullen verklaringen — zowel voor meerder- als voor minderjarigen — zijn te verkrijgen bij het Bureau Hoofdraadsman, Hoofdstraat 84, Driebergen, tel. 03438-2878, waar men ook gaarne bereid is alle gewenste inlichtingen te verschaffen.

NIEUW BUREAU VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIKHEDEN

Vanaf 1 juni bestaat ook in Arnhem een bureau voor levens- en gezinsmoeilijkheden, opgericht door H.V. en Humanitas. Het is gevestigd: Apeldoornseweg 61.

Aan het bureau is, evenals met de andere bureaus het geval is, een team verbonden, bestaande uit een psychiatisch geschoold maatschappelijk werker, een psychiater en een raadsman. In bepaalde gevallen beschikt men eveneens over andere deskundigen, zoals een psycholoog en een jurist.

STUDENTEN

Op de voorjaarsconferentie van de SVHG (Studentenvereniging op humanistische grondslag „Socrates”) in Norg heeft een groot aantal deelnemers uit alle afdelingen levendig gediscussieerd op het onderwerp „Atheïsme en Ethiek”. Het werd ingeleid door Prof. Dr. Libbe van der Wal vanuit humanistisch standpunt en door Drs. S. J. Doorman als atheïst.

Na Amsterdam is nu ook in Utrecht een contactorgaan voor studenten opgericht. De bedoeling is studenten die dit wensen, in geestelijk opzicht bij te staan. Als secretaris treedt op dr. J. Houtgast.

Leden van de SVHG zullen medewerking verlenen bij het leiden van jeugdkampen van het Verbond.

In „Drupelsteen”, het orgaan van de SVHG, is een discussie begonnen rondom de vraag, waarom twee organisaties, die zich beiden humanistisch noemen, de SVHG en het Humanistisch Verbond, zo weinig weet van elkaar hebben. Dr. D. H. Prins, voormalig lid van het hoofdbestuur van het H.V. schrijft dat het aanbeveling zou verdienen, dat over wat de studenten willen en doen, regelmatig in „In en Om” iets zou moeten staan. De heer Haack, tot voor kort vertegenwoordiger van de studenten in het hoofdbestuur van het Verbond is van mening, dat de huidige situatie in hoofdzaak verbeterd kan worden als binnen de SVHG naar verbetering wordt gestreefd. De discussie over het Verbond moet minder „ondergronds”, maar veel meer in het openbaar worden gevoerd.

Wat „In en Om” betreft, is er altijd ruimte voor mededelingen. Maar dan moeten we ze wel ontvangen.

STENEN VOOR BROOD?

was de titel van een televisie-uitzending in samenwerking met de Vara op donderdag 2 juli j.l. Nadat hoofdraadsman H. J. J. Lips een uiteenzetting had gegeven over wat geestelijke verzorging in de Nederlandse strijdkrachten naar humanistische opvattingen is, ontstond een gesprek tussen de heren (op de foto v.l.n.r.) H. J. J. Lips, ds A. C. J. van der Poel, hoofd-luchtmachtpredikant en dr L. A. M. Goossens, hoofdvlotaalmoezenier, onder leiding van de heer Pier Tania. Uitgangspunt waren de opmerkingen van hoofdlegerpredikant ds D. A. Bos — o.m. „Humanisme is stenen voor brood” — zoals deze indertijd door het dagblad Trouw zijn weergegeven. Beide confessionele gesprekspartners voelden zich minder gelukkig bij deze uit zijn bijbels verband gerukte uitspraak. Ondanks het blijven bestaan van principiële verschillen, kreeg men in het algemeen de indruk, dat collegiale samenwerking de boventoon zal voeren.

HUMANISTISCH THUISFRONT

In het jaarverslag over 1963 valt te lezen, dat het bezoek aan de militaire tehuizen voortdurend toeneemt. Het aantal bezoekers van het „Adlerhuis” te Amersfoort bedroeg 7400, dat van het tehuis „De Leemberg” te Nunspeet circa 40.000, het tehuis „De Woldberg” te Doornspijk werd nog drukker bezocht dan in 1962 al het geval was, n.l. door 97.000 bezoekers, en in Havelte in „Het Hunehuis” 48.250. (Dit laatste huis is inmiddels vervangen door een nieuw. Zie elders in dit blad). Ook het bezoek aan het „Coornhert-huis” te Driebergen, dat als vormings-instituut dienst doet, steeg tegenover 1962.

INTERNATIONAAL NIEUWS

Van vrijdag 10 tot zondag 12 juli zijn in het Erasmushuis te Utrecht het dagelijks bestuur en het hoofdbestuur van de International Humanist and Ethical Union (IHEU) bijeen geweest. In een volgend nummer van dit blad zullen wij een uitvoeriger verslag geven.

Org.-secretaris Polet woonde als vertegenwoordiger van de IHEU een vijfdaagse conferentie in Parijs bij, waar door de UNESCO, de wetenschappelijke en opvoedkundige organisatie van de Verenigde Naties overleg werd gepleegd met een aantal internationale verenigingen die bij de UNESCO zijn aangesloten en waar toe ook onze Internationale behoort.

Bij het secretariaat van de Internationale zijn aanvragen om toelating binnengekomen van humanistische groepen in Oostenrijk, Italië en de Filipijnen.

Bij de beide Amerikaanse organisaties, de American Ethical Union en de American Humanist Association bestaan plannen om de reeds bestaande samenwerking uit te breiden door vorming van een Noord-Amerikaanse Commissie van de IHEU.

Hoewel het engels de voertaal is van de Internationale wordt er op verzoek van verschillende aangesloten organisaties naar gestreefd in het drie-maandelijks tijdschrift „*International Humanism*” ook meerdere talen te gebruiken. In het laatste nummer komen daarom ook artikelen in het frans en Duits voor.

Gedurende de laatste twee jaren nemen de contacten van de IHEU met andere internationale organisaties voortdurend toe. Met een twintigtal van deze organisaties vindt o.a. ruil van publicaties plaats.

International Humanism

drie-maandelijks orgaan van de *International Humanist and Ethical Union*.

Proefnummers verkrijgbaar bij het bureau van de IHEU, Oudegracht 152, Utrecht.

HUMANISTISCH VORMINGSONDERWIJS

Nadat het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente *Doe-tinchem* reeds enige tijd geleden toestemming heeft verleend tot het geven van humanistisch vormingsonderwijs op het gemeentelijk lyceum, heeft de gemeenteraad van *Beverwijk* een verordening aangenomen, waarin niet alleen het geven van humanistisch vormingsonderwijs wordt geregeld, maar ook de vergoeding van 100 %. De gemeenteraad van *Amstelveen* nam onlangs een verordening aan, waarin het godsdienst- en vormingsonderwijs op de openbare scholen voor gewoon en uitgebreid lager onderwijs wordt geregeld (inclusief een vergoeding). Mevr. A. A. Bruyn-van Leeuwen begint in september a.s. op de gemeentelijke school voor individueel voortgezet onderwijs. Wellicht komt er t.z.t. op de andere U.L.O.-scholen in deze gemeente ook humanistisch vormingsonderwijs, maar van de verordening zal de komende tijd geen gebruik worden gemaakt voor wat betreft het lager onderwijs.

ook plaats voor humanisten

Dat men allerwege meer openstaat voor het werk van het Humanistisch Verbond wordt steeds duidelijker. Het blijkt b.v. ook weer uit een bericht in *Het Vrije Volk* (editie Deventer) waarin gezegd wordt:

„Het Hoofdbestuur van de PJGO, de Plattelands Jongeren Gemeenschap Overijssel, wil de statuten wijzigen. Het stelt voor om artikel twee zo te veranderen, dat de grondbeginselen van de PJGO niet uitsluitend meer op het christendom, maar mede op het christendom berusten. Daardoor komt er in de PJGO ook ruimte voor humanisten.”

ook nog een ruitersclub. Jonge vrouwelijke leden van *Soest/Baarn* draven af en toe ijverig over de hei rond. Wie zei ook weer, dat die humanisten zulke saaie pieten waren?

Daarmee sluiten we dit keer, we kregen niet meer, omdat blijkbaar de zomerslaap is ingegaan.

UIT DE GEMEENSCHAPPEN

In *Groningen* bestaan bij het bestuur plannen om ook over te gaan tot voorlichting van a.s. dienstplichtigen, zoals dit ook reeds in Utrecht gebeurt.

Almelo treft al voorbereidingen om het 15-jarig bestaan op 31 oktober tot een groot feest te maken. Men is er ook in geslaagd een opvolger te vinden voor de helaas te vroeg gestorven voorzitter, zodat het bestuur weer compleet is. Als zomerattractie staat een fietstocht naar de Jeugdherberg in Nijverdalen op het programma en wel op 30 augustus.

Ook in *Enschede* staat in de zomer het gemeenschapsleven niet stil. Voor de thuisblijvers zijn enkele buitenbijeenkomsten in elkaar gezet, geschikt om elkaar beter te leren kennen, zoals het bestuur terecht opmerkt. Hun winterprogramma hebben ze ook al vastgesteld.

Eindhoven, dat net als bijna alle gemeenschappen vrij snel groeit, gaat aan het mededelingenblad een nieuwe vorm geven. We hebben alleen nog maar de kop gezien, maar die zag er al fris genoeg uit.

De jongeren-gespreksgroep in *Leiden* floreert nog steeds. Een druk winterseizoen werd afgesloten met een strandwandeling van Noordwijk naar Katwijk. Om eens uit te waaien.

„Trouw en kinderen krijgen” was volgens een opmerking tijdens een discussie-avond van jongeren in *Hilversum* de voornaamste reden, dat er zo weinig bezoekers tussen de 25 en 35 op de bijeenkomsten kwamen. Niet iedereen was het daar overigens mee eens.

In een bejaardentehuis in *Rotterdam* zal een raadsman van het Verbond één keer per maand een spreekuur houden. Tevens is een gespreksgroep voor bejaarden van wal gestoken.

De jaarlijkse kastelentocht van *Den Haag* is al weer achter de rug. Men bleef dit keer wat dichters bij huis, n.l. in de provincies Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland met als einddoel het Muiderslot. Een tocht met 2 volle autobussen humanisten naar de bloeiende Betuwe was een bijzondere belevenis.

Behalve discussie- en vrouwengroepen, bridgeclubjes en cabaretgezelschappen, muziekmakende en toneelspelende leden telt het H.V. sedert enige tijd ook, zij het dan niet-officieel

UIT DE GEWESTEN

Familiedag van Utrecht/Het Gooi

Zondag 7 juni j.l. ontving de Gemeenschap Tiel 59 leden van het Gewest Utrecht en 10 kinderen te Beesd. Zoiets is geen kleinigheid en zeker niet voor een kleine Gemeenschap. Maar zelfs terwijl de zon ons uitgerend deze dag onverwacht in de steek heeft gelaten, hebben wij ervaren dat het kan en hoe.

Hardlopend door de regen kwamen de deelnemers uit de bus die hen van het station Utrecht naar „t Veerhuis” aan de Linge had gebracht. Door de koffie, het fleurige fluitspel en het samen zingen van gezellige liedjes was de beduusdheid over de plotselinge nattigheid en was de vreemdheid tegenover elkaar echter gauw overwonnen. Vers van de pers hebben we zelfs in een liedje ons 13000ste lid bejubeld. Ja, dat was toch echt wel leuk. Mogen we terugkomen, mijnheer Van Dalen, als het er 14000 zijn?

De lezing had een gewichtige titel: „De plaats van de boer in de samenleving, van Middeleeuwen tot heden”. De heer Blaauw, rijks tuinbouwconsulent in deze streek en lid van de Gemeenschap Tiel, slaagde er echter in ons deze titel te doen vergeten maar onze echte belangstelling te wekken voor de boer en zijn bedrijf en ons e.e.a. in groter verband te doen zien. Daarbij was het alsof we van mens tot mens spraken met een boer, zijn grootvader en met zijn zoons, jongens van deze tijd. Het ging over werktijden, verdienen, animo voor dit werk en het gebrek aan arbeidskrachten. Vandaar is het maar een klein overstapje naar de ruilverkaveling en andere nodige voorzieningen om efficiënter te kunnen werken en naar de noodzakelijk te geven steun.

Door het slechte weer verviel de grotere keuzemogelijkheid van de middagbesteding. Het werd of in „t Veerhuis” blijven of per bus o.l.v. de heer Blaauw naar twee boerderijen. De eerste boerderij was volgens oude principes gebouwd. De stal was warm, de

geur en de lichteffecten klassiek. Ook de woning had iets waardoor het kennelijk moeite kostte de regen en modder weer in te gaan naar de bus terug. De tweede boerderij was nieuw en

voor ons gevoel was deze zo maar ergens in het vlakke land gezet. Dit was nu ruilverkaveling. Geen oude bomen, geen warme stal. Het was er zelfs koud. „Goed om te werken”, zei de boer. De lichteffecten waren die van een bedrijfsruimte waar je goed kunt zien wat je doet. De koeien kwamen hier 's avonds terug in een zg. loopstal (vakterm). Er was een kraamkamer en een babykamer (lekenpraat). We waren er nu zo „in” dat we ons in deze stal afvroegen of die mest in die ruimte voor de koeien nu wel moest blijven liggen.

Weer buitengekomen scheen de zon. Uit de moderne vrijstaande woning kwam een jonge vrouw ons tegemoet, geen klompen maar sandaaltjes. Er ontwikkelde zich een gesprekje: Nee, ze was niet van boerenafkomst, maar het was haar toch niet tegengevallen. Aan de eeuwige wind om het huis moest ze nog steeds wennen en ze woonde wel ver van de bewoonde wereld maar gelukkig hadden ze een auto. Toch kwam van weggaan niet veel want haar man was erg aan tijd gebonden, mede door het gebrek aan goede arbeidskrachten.

HOE MET BIHAR?

Deze vraag is reeds door verschillende gemeenschappen gesteld. Berichten over de actie komen in begin september a.s.

Het kostte kennelijk moeite de regen en modder weer in te gaan.

Terwijl wij, familiedagangers van zondag 7 juni, na uitgebreid gewuifd te hebben, terugreden over de bomenloze kaarsrechte klinkerwegen, begon de heer Verwey aan de nodige voorbereidingen om straks zijn 40 (!) koeien te kunnen gaan melken.

Veel dank aan de Gemeenschap Tiel die met vereende krachten deze dag voor oud en voor jong tot een fijne dag heeft gemaakt. Mevr. P. H.-E.

Zuid-Holland Zuid

In het najaar wordt gestart met nieuwe cursussen voor gespreksleiders, zowel voor hen, die een gespreksgroep in de gemeenschappen gaan leiden, als voor de mensen die met groepen van niet-leden, vooral arbeiders, gaan werken. In het blad van het gewest „Binding” staan alle bijzonderheden.

Noord-Holland

De gewestelijke studiedag in Nieuwe Niedorp, waar het H.B.-lid Prof. Schaper over „Democratie” sprak was blijkbaar een goede bijeenkomst. Verschillende deelnemers waren van mening, dat zoiets niet beperkt moest worden tot 1 keer per jaar.

Groningen

De jaarlijkse familiedag in Noordlaren op 5 juli zal wel goed geweest zijn, al was het weer niet zo aantrekkelijk. Misschien krijgen we de volgende keer een verslagje.

Uw taak: hun toekomst!

Centrum voor Humanistische Vorming

Bijdrage: f 3,75 per jaar.

Giro 60 84 68, t.n.v. het Centrum, Oudegracht 152, Utrecht.